

ochrana přírody proč?

Jaká je příroda naší republiky?

Jsou to vysoké hory s vrcholy zelenými nebo holými. Hluboká údolí, která v zemi vykousaly za milióny let naše řeky. Listnaté lesy se v každém ročním období oblékají do jiného kabátu, v údolích bublají potůčky a proudí majestátné toky. Na stránkách rozkvétají louky hrající paletou barev.

Najdeme tu i mokřady a rašeliniště, která v sobě zadržují vodu, zdroj života, nebo obnažené skály. Stejně tak patří k naší přírodě i vesničky roztroušené v zemědělské krajině jako poztrácené korálky nebo vysokorychlostní železnice a dálnice protínající naši krajinu jako dlouzí hadi.

Celé generace našich předků obdivovaly naši přírodu, ctily ji a inspirovaly se jí. Nyní jsme přebrali pomyslné žezlo my. Je na nás, jak se k naší přírodě zachováme a v jakém stavu ji předáme dalším generacím.

"Zkuste nedýchat, nejíst a nepít, zkuste přimět prase, aby zarecitovalo báseň a kudlanku nábožnou, aby zkonstruovala automobil. Stejně jako kudlanka jsme živočichové, současně jsme ale i něco navíc. Ne ve smyslu nadřazenosti, ale proto, že jsme dostali zvláštní dar, který ostatní zvířata nemají."

Růžička, V. (2000): Příroda a ekologie. Edice Vůdcovská zkouška. TDC, Praha

"Příroda je proti nám ve výhodě, může existovat bez nás, my bez ní zahyneme."

Jaromíra Kolářová

"Všechny knihy zežloutnou, ale kniha přírody má každý rok nové, nádherné vydání."

Hans Christian Andersen

více informací o tématu

- www.cenia.cz
- www.env.cz
- www.irz.cz/obsah/uvod
- www.kr-plzensky.cz
- www.natura2000.cz
- www.ochranaprirody.cz

envic.cz

sít environmentálních informačních center v Plzeňském kraji

Tato výstava vznikla v rámci projektu Environmentální informační centra Plzeňského kraje (ENVIC).

Obsahově připravilo občanské sdružení Ametyst.

Autoři fotografií: Jan Bureš, Eva Chvojková, Lucie Synková, Petr Šaj, Ondřej Volf, Alena Vydrová, Ondřej Bílek, Jiří Guth, Petr Krása, Jan Pavlásek, Petra Cehláriková, Milena Prokopová.

Graficky zpracovalo občanské sdružení Receptt, vyrobila tiskárna Abstrakt Plzeň.

© ENVIC, o.s. a o.s. Ametyst
červen 2007

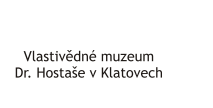
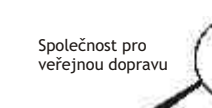
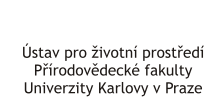
envic
odpovědi jsou kolem nás

ZO ČSOP Radnice
ZO ČSOP Spálené Poříčí
ZO ČSOP Zelená Šumava

Dům dětí a mládeže
Radovánek, Kaznějov

HODNOTY PŘÍRODY

Příroda má svou cenu.

Přírody si vážíme z pouhé potřeby zachování její existence. Existenční hodnota není přičítána jen jednotlivým druhům, ale také přírodním společenstvům, jako jsou staré lesní porosty, horské louky nebo mokřady.

Z přírody využíváme celou řadu produktů, z kterých máme přímý zisk, jako je dřevo, ryby, píce nebo léčivé rostliny. Nepřímý zisk pramení z takových aspektů biologické rozmanitosti a takových procesů, které se přímo nevyužívají ve výrobě nebo spotřebě. Společenstva např. čistí vodu, zabráňují půdní erozi nebo povodním. Pokud přirozené ekosystémy ztratí schopnost tyto funkce vykonávat, musí být nahrazeny jinými zdroji, často za mnohem vyšší cenu.

Jednotlivé druhy i společenstva v sobě dále ukrývají obrovský potenciál do budoucna. Vědci neustále zkoumají možnosti využití druhů k biologické kontrole škůdců, hledají nové léky nebo zdroje energie. Každý druh, který ohrozíme nebo vyhubíme, může být v budoucnu nějakým způsobem ekonomicky využitelný.

Proč přírodu chránit

Chránit přírodu je nutné pro zachování podmínek přežití člověka na Zemi. Biologické, fyzikální a chemické složky Země na sebe vzájemně působí, aby utvářely vlastnosti atmosféry a klimatu.

Příroda nabízí člověku odpočinek, estetické zážitky, prostor pro sportovní aktivity. Množství lidí, kteří každoročně vyrážejí na výlety do přírody, do zoologických a botanických zahrad, svědčí o zájmu lidí o přírodu. Těžko si dokážeme představit, že bychom namísto procházek po lese byli odkázáni pouze na zábavní centra.

Příroda i její rozmanitost má hodnotu sama o sobě. Druhy a společenstva mají svou vnitřní hodnotu bez ohledu na význam pro lidskou společnost. Tato hodnota je dána jejich evoluční historií, jedinečnou ekologickou úlohou i jejich prostou existencí.

Celistvost přírody by měla být zachována. Mnoho nejzajímavějších vlastností biologické rozmanitosti se projevuje jen v přirozených podmínkách. Složité vztahy mezi organismy, které jsou dány společnou historií a prostředím, se nikdy neprojeví v umělých podmínkách. Jen pokud bude zachována rozmanitost podmínek života, mohou přežít i jednotlivé živočišné a rostlinné druhy.

Je třeba zabránit hromadnému vymírání druhů způsobenému lidskou činností. Vymírání druhů a populací jako následek přírodních jevů je přirozený proces, v průběhu geologických dob byly vymírající druhy nahrazovány evolucí druhů dalšími. Lidská aktivita ale zvýšila rychlost vymírání druhů až tisícinásobně.

Lidé by neměli bránit přirozenému vývoji druhů a jejich stanovišť. Evoluční přizpůsobování je proces, který vede ke vzniku nových druhů a zvyšuje biologickou rozmanitost. Proto je důležité umožnit vývoj populací v přírodě.

Příroda zasluhuje úctu i pro hodnotu života jako takového.

Ochrana přírody není omezením pokroku, je sama o sobě pokrokem.

OHROŽENÍ PŘÍRODY

Čemu je třeba se vyhnout?

Ubývání a změna stanovišť

V minulosti byla celá řada přirozených stanovišť mnohých druhů poškozena nebo zničena. Došlo ke změně druhového složení lesů, velká území byla odlesněna nebo zastavěna, na druhou stranu došlo k zarůstání dříve bezlesých území kvůli opuštění pastvin a kosených luk. Velké procento luk bylo rozoráno, v rámci zcelování pozemků došlo k rušení mezí, které bývaly útočištěm pro celou řadu živočišných i rostlinných druhů, dříve pomalu tekoucí meandrující toky byly narovnány a rozsekány jezy a přehradami, pozemky byly meliorovány... Existence řady druhů je nejvíce ohrožena právě kritickým úbytkem stanovišť, která mohou obývat.

Plošné změny v krajině

V dnešní době je příroda stále více utlačována potřebami člověka, stavbou obchodních a průmyslových zón nebo dopravní infrastrukturou. Dříve souvislá přírodní území byla rozdrobena na menší plochy, které často nemůžou být samy životaschopné. Vlivem lidské činnosti došlo k celkovému odvodnění krajiny.

Znečištění prostředí

Člověk svojí činností často znečišťuje prostředí, ve kterém žije. Mezi hlavní zdroje znečištění patří průmysl, doprava, odpady nebo zemědělství. Vzduch, který dýcháme, znečišťujeme oxidy dusíku a síry, oxidem uhličitým, oxidem uhelnatým a mnohými pevnými látkami. Voda je znečištěna sloučeninami dusíku a fosforu, těžkými kovy, olejem nebo odpady z průmyslové výroby. V půdě se hromadí těžké kovy, DDT, herbicidy, pesticidy a chlorované uhlovodíky. Kromě škodlivých látek člověk také produkuje hluk, který ruší mnohé živočišné druhy včetně člověka.

Lov, sběr, nelegální obchod

Mezinárodní obchod s volně žijícími živočichy, planě rostoucími rostlinami a výrobky z nich doznal zejména ve 20. století značného rozmachu. Pro řadu lidí se stal módní záležitostí sběr vlastnoručně získaných trofejí z ohrožených živočichů, za které jsou v rozvojových zemích ochotni zaplatit vysoké částky. Mezinárodní společenství začalo v polovině minulého století projevovat snahu dostat mezinárodní obchod s ohroženými druhy pod kontrolu a regulovat jeho objem. Tak byla sjednána a dne 3. 3. 1973 ve Washingtonu podepsána Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - „CITES“). Účinnosti nabyla 1. 1. 1975 a ke konci roku 2005 měla 169 smluvních stran. Česká republika tuto úmluvu podepsala 28. 2. 1992 a platit zde začala 1. 1. 1993.

Vymírání druhů

Celkové druhové bohatství Země lze jen těžko odhadnout. Popsány jsou necelé dva miliony druhů všech organismů, odhady celkového počtu druhů žijících dnes na Zemi se však pohybují řádově v desítkách milionů druhů. Odhady celkového počtu druhů, které žily na Zemi během celého geologického vývoje, se pohybují v desítkách miliard. Poměr žijících druhů k celkovému počtu je tedy asi 1: 1 000, na každý žijící druh připadá 999 druhů vymřelých.

V dnešní době dochází působením člověka k vymírání, které je svou intenzitou přirovnáváno k velkým vymíráním v geologické historii. Každý den opouští naší vinou tuto planetu přibližně 140 rostlinných a živočišných druhů, tedy asi 50 000 ročně. (Primack, Kindelmann, Jersáková, 2001: Principy biologické rozmanitosti)

Tachovsko - zemědělství s sebou přináší eutrofizaci (nadměrné obohacení živinami) krajiny. V minulosti byla malá políčka a statky nahrazena velkochovy a rozsáhlými lány polí.

Děčín - naše krajina je protkána městy, průmyslovými zónami a dopravními cestami.

NP Šumava, Soumarský most- revitalizace těženého rašeliniště

Rybník u Toužimi - intenzivní rybářství ohrožuje mnohé druhy organismů.

JAK CHRÁNIT PŘÍRODU?

Nástroje ochrany přírody.

Ochrana přírody je u nás upravena Zákonem o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., v platném znění (po novele z roku 2004 Natura 2000), a navazující prováděcí Vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb. Na rozdíl od předcházejícího zákona z roku 1956 není účelem tohoto zákona jen ochrana vybraných druhů a vytváření chráněných území, ale i ochrana a obnova přírodní rovnováhy v krajině a péče o ekologické systémy a krajinné celky. Cílem tohoto zákona je tedy ochrana přírody jako celku.

K zajištění ochrany přírody by mělo sloužit zejména vytváření a ochrana územního systému ekologické stability (ÚSES), ochrana všech druhů rostlin i živočichů, vytváření sítě zvláště chráněných území nebo prosazování ekologického způsobu hospodaření v lesnictví, zemědělství, vodním hospodářství a spoluúčast na územním plánování.

Ochranu druhů, které jsou ohroženy vyhynutím, upravuje dále Zákon o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů č. 100/2004 Sb. (zákon o obchodování s ohroženými druhy) - CITES. Upravuje dovoz a vývoz volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, dovoz výrobků z ohrožených živočichů, používání nášlapných pastí a dovoz kožešin. Dále stanoví podmínky pro obchod s ohroženými druhy a stanoví některá další opatření sloužící k zajištění ochrany a evidence těchto druhů na území ČR.

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí č. 100/2001 Sb. (po novele z roku 2006), známý jako zákon EIA („Environmental Impact Assessment“), má za cíl zjistit, popsat a komplexně vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů (staveb, činností a technologií) a koncepcí na životní prostředí a formulovat opatření ke zmírnění jejich negativních vlivů.

Dalšími navazujícími zákony jsou například Zákon o lesích č. 289/1995 Sb., Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb., Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., Zákon o právu na informace o životním prostředí č. 123/1998 Sb. (po novele z roku 2005) a další.

Principy ochrany přírody

Ochrana in situ / ochrana ex situ (ochrana v přirozeném místě výskytu / ochrana např. v botanické zahradě, v ZOO) Rostlinné i živočišné druhy jsou převážně chráněny ve svém přirozeném prostředí. Některé druhy jsou natolik ohroženy ve volné přírodě, že jsou chráněny někdy i jejich poslední exempláře. Ty jsou někdy chovány mimo svá přirozená stanoviště a u některých druhů probíhají programy zaměřené na jejich opětovnou introdukci do volné přírody.

Pouze v zajetí přežívá např. jelen milu, který v přírodě vyhynul již kolem roku 1200 př. n. l. a uchoval se v zahradách čínských císařů, nebo strom Franklinia altamaha v Georgii, který byl ve volné přírodě naposledy nalezen na konci 18. století. V současné době probíhají programy na reintrodukci např. koně Przewalského do mongolských stepí. Reintrodukční programy se týkají i druhů, které dosud v přírodě volně žijí. Nedávno byl např. na Šumavu opět vysazen rys ostrovid, který byl v této oblasti v minulosti vyhuben.

Ochrana druhů / ochrana území

Druhová ochrana se zaměřuje na chránění jednotlivých druhů. Žádný druh ale nemůže žít bez svého prostředí, a proto je zároveň nutná ochrana přírodních stanovišť jako celku.

Obecná ochrana / zvláštní ochrana

Obecná ochrana říká, že je třeba chránit každý rostlinný i živočišný druh a každé stanoviště, bez ohledu na jejich ohrožení. Zvláštní ochrana se týká ohrožených rostlinných a živočišných druhů a přírodně cenných území.

Bavorský les - Národní park Bavorský les navazuje na německé straně na Šumavu.

Blatouch bahenní - *Caltha palustris*

Brusnice brusinka - *Vaccinium vitis-idaea*

CO A JAK JE CHRÁNĚNO?

Druhová a územní ochrana.

Druhová ochrana

Obecná druhová ochrana zajišťuje až na přesně vymezené případy ochranu všech volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Chráněny jsou před záměrným i neúmyslným ničením, poškozováním i odchytém, který by mohl vést k ohrožení těchto druhů nebo k narušení jejich rozmnožovacích schopností. Důležitým pravidlem obecné druhové ochrany je omezení záměrného křížení a rozšiřování takových kříženců a omezení šíření druhů nepůvodních. Mimoto zákon a vyhláška konkrétně stanovuje zvláště chráněné druhy ve třech kategoriích (přibližně 500 druhů rostlin a hub a 300 druhů živočichů):

- druhy kriticky ohrožené (např. bledule jarní, plavín štitnatý, perlorodka říční, vlk)
- druhy silně ohrožené (např. hlaváček jarní, modřenec hroznatý, skokan zelený, vydra říční)
- druhy ohrožené (např. rosnatka okrouhlolistá, prstnatec májový, mravenec, ropucha obecná)

zvláště chráněné druhy organismů na území Plzeňského kraje
(stav do roku 2003, dle Koncepce ochrany a přírody Plzeňského kraje)

	rostliny	savci	ptáci
kriticky ohrožené druhy	31	2	18
silně ohrožené druhy	47	9	44
ohrožené druhy	57	8	24

Územní ochrana

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které napomáhají udržet přírodní rovnováhu v krajině (např. přírodní lesy, mokřady, soustavy rybníků, pásy dřevin, řeky).
Nestačí chránit jen ohrazená zvláště cenná území, jako jsou např. národní parky nebo přírodní rezervace. I mimo tato území je nutné, aby byla zachována stanoviště, na kterých mohou druhy žít, a migrační cesty mezi nimi.

Významným krajinným prvkem se rozumí ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.
Ze zákona mezi ně patří všechny lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy, dále jimi mohou být další části krajiny, které takto zaregistruje příslušný obecní úřad (např. stepní trávníky, remízky, skalní útvary i historické zahrady nebo parky).

Krajinný ráz je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Krajinný ráz je chráněn před zásahy, které by mohly snížit jeho estetickou nebo přírodní hodnotu např. stavbou, a na jeho ochranu bývá v některých případech vyhlášen přírodní park. Na území Plzeňského kraje jich bylo vyhlášeno 24 (např. přírodní park Brdy nebo Horní Berounka).

Přechodně chráněné plochy se využívají pro případy okamžité potřeby chránit určitý přírodní objekt nebo jev, o jehož dalším výskytu, vývoji nebo hodnotě nemáme dostatečné informace (např. nově zjištěné hnízdiště ohroženého ptačího druhu nebo soustředěný výskyt jedinců vzácných druhů, pokud nevíme, zda je dočasný či trvalý).

Ochrana jeskyň a paleontologických nálezů je založena na zákazu poškozovat, ohrožovat nebo uměle upravovat jeskyně a jiné paleontologické objevy.

Dřeviny jsou chráněny před poškozováním a ničením, a to i v případě, že se nachází na soukromém pozemku. K jejich kácení (či jinému druhu negativního zásahu) je nezbytné povolení orgánu ochrany životního prostředí, jedná-li se o dřeviny určitého vzrůstu nebo jiné objektivní charakteristiky. Povolení není třeba tam, kde nakládání s dřevinami umožňuje zákon nebo je ohrožen život či zdraví osob, hrozí škoda značného rozsahu nebo jde-li o zásahy ve prospěch těchto dřevin. Zvláštní ochrana se týká památných stromů, kterými mohou být mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí.

Druhy nerostů, které jsou vzácné nebo vědecky či kulturně hodnotné, lze vyhlásit za zvláště chráněné.

Záchranné programy jsou chápány jako soubor všech opatření nezbytných ke znovuvytvoření životaschopné populace ohrožených druhů. Moderní záchranné programy kombinují ochranu ex situ (např. záchranné chovy a vypouštění) s ochranou in situ, jejímž základem je především ochrana biotopů (přírodních stanovišť) příslušného druhu.

Vachta trojlistá
Menyanthes trifoliata
ohrožený druh

Volavka bílá
Egretta alba
silně ohrožený druh

Vydra říční
Lutra lutra
silně ohrožený druh

Želva bahenní
Emys orbicularis
kriticky ohrožený druh

Kosatce sibiřské
Iris sibirica
ohrožený druh

Ropucha zelená
Bufo viridis
silně ohrožený druh

Vlk obecný
Canis lupus
kriticky ohrožený druh
evropsky významný druh

Žebrotka bahenní
Hottonia palustris
ohrožený druh

Hořec horepník
Gentiana pneumonanthe
silně ohrožený druh

Hlaváček jarní
Adonis vernalis
ohrožený druh

Užovka hladká
Coronella austriaca
silně ohrožený druh

Koníček luční
Pulsatilla pratensis
silně ohrožený druh

Plavín štitnatý
Nymphoides peltata
kriticky ohrožený druh

Sýček obecný
Athene noctua
silně ohrožený druh

Prstnatec májový
Dactylorhiza majalis
ohrožený druh

OCHRANA VĚTŠÍCH ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území.

Národní parky (NP) - nejcennější velkoplošná území (zabírají asi 1,5 % z celkové rozlohy republiky: Krkonoše, Šumava, Po-dyjí a České Švýcarsko)

Chráněné krajinné oblasti (CHKO) - přírodovědně, krajinářsky a kulturně významná rozsáhlá území (zaujímají zhruba 13 % celkové rozlohy státu a zatím jich bylo vyhlášeno 24), na území Plzeňského kraje zasahují čtyři CHKO: Šumava, Český les, Slavkovský les a Křivoklátsko.

CHKO Český les - Farské bažiny

CHKO Křivoklátsko - EVL a PR Vůznice

CHKO Slavkovský les - Rankovice - lokalita evropsky významného druhu hnědáka chrastavcového

CHKO Šumava - NPR Mrtvý luh

CHKO Český les

CHKO Český les tvoří pohraniční pohoří od domažlické části Českého lesa po Dyleňský les. Je geomorfologickým pokračováním Šumavy. Zaujímá rozlohu 473,42 km² a vyhlášen byl roku 2005. V době železné opony byla velká část tohoto území v nepřístupném hraničním pásmu a vliv člověka byl tak značně omezen. Vzhled krajiny dotváří řady zaniklých obcí, jejichž obyvatelstvo bylo po válce odsunuto. Jsou zde zachovalá původní lesní společenstva na různých stanovištích. Jedná se především o bučiny a jedlobučiny, ale též o podmáčené smrčiny a vrchoviště s výskytem borovice blatky.

CHKO Křivoklátsko

Křivoklátsko, dnes chráněná krajinná oblast a biosférická rezervace UNESCO, je v porovnání s podobnými krajinami v Evropě zvláštností. Toto území je nesmírně druhově bohaté, bohatost druhů je dána různorodými typy stanovišť, která mohou tyto druhy na Křivoklátsku obývat. Nalezneme tu strmé stráně, skalní výchozy, prosvětlené údolí Berounky i stinné a chladné rokle. Pro Křivoklátsko je typická teplotní inverze, rozdílnost podmínek stanovišť podle orientace ke světovým stranám a podle podloží, ale také dlouhodobé soužití člověka s přírodou. CHKO Křivoklátsko zaujímá rozlohu 628 km² a vyhlášena byla roku 1978.

CHKO Slavkovský les

CHKO Slavkovský les se nachází v trojúhelníku Karlových Varů, Mariánských Lázní a Františkových Lázní, zaujímá rozlohu 610 km² a vyhlášena byla roku 1974. Tvoří ji rozsáhlé porosty lesů a rašeliniště vrchovištního typu s porosty borovice blatky a břízy pýřité. Slavkovský les zároveň působí jako zásobárna vody a ochrana míst tvorby lázeňských pramenů. Touto svojí funkcí je CHKO Slavkovský les ojedinělý mezi našimi chráněnými oblastmi.

NP a CHKO Šumava

NP a CHKO Šumava chrání zbytky pralesovitých porostů horských smrčín, ledovcová jezera nebo horská a údolní rašeliniště. Zároveň je příkladem krajiny, která byla po celá staletí spojena s přítomností člověka. Lidé tu hlavně pásli dobytek a využívali šumavské dřevo jako zásobárnu paliva nejen v četných sklárnách. Dodnes lesy pokrývají přes 80 % celkové plochy území. NP Šumava zaujímá rozlohu 680,64 km² a vyhlášen byl roku 1991, CHKO zaujímá rozlohu 996,24 km² a vyhlášena byla roku 1963.

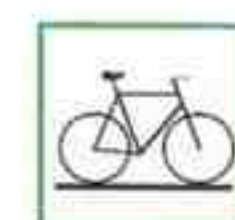

Kmen okousaný bobrem - Český les

Šumava - okolí Prášil

Pravidla chování v CHKO, Národních parcích a rezervacích

Na kole jezdíte po cestách a značených cyklotrasách. Mimo cesty poškozujete přírodu.

Na koních jezdíte jen po cestách a vyznačených místech. Mimo cesty poškozujete přírodu.

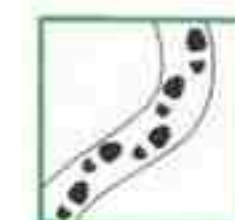
Své zvířecí společníky mějte na vodítku, neohrožte tak volně žijící živočichy.

Chovejte se tiše, vychutnávejte si krajinu v celém jejím půvabu a kráse.

Odpadky do přírody nepatří. Co si do přírody donesete, zase si z přírody odnesete.

Při svých výletech používejte cesty a turisticky značené stezky. Mimo cesty poškozujete přírodu.

Automobily parkujte pouze na označených parkovištích. Vjíždět mimo vyhrazená místa je zakázáno.

Nevyrývejte své pozdravy do skal a stromů, využijte soudobých komunikačních možností.

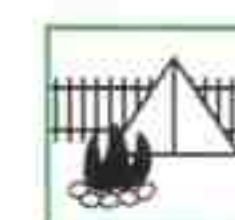
Nevstupujte do jeskyní a pod převisy, rušíte jejich obyvatele.

Lezení pouze pro horolezce podle pravidel lezení.

Nerušte zvířata, nechejte rostliny růst, kameny ležet a skály stát.

Stanujte a bivačujte pouze ve vyhrazených kempech, oheň rozdělávejte na vyhrazených ohništích. Táboření a rozdělávání ohňů mimo vyhrazená místa je zakázáno.

OCHRANA MENŠÍCH ÚZEMÍ

Maloplošná zvláště chráněná území.

Národní přírodní rezervace (NPR) - menší území mimořádných přírodních hodnot s celostátním významem (v ČR jich je asi 110)

Přírodní rezervace (PR) - menší přírodovědně hodnotné území

Národní přírodní památka (NPP) - přírodní útvar (skála, lom, jeskyně...) s celostátním významem

Přírodní památka (PP) - přírodní útvar menší rozlohy oblastního významu

V celém kraji bylo vyhlášeno 175 maloplošných zvláště chráněných území, z toho je 6 národních přírodních rezervací, 5 národních přírodních památek, 82 přírodních rezervací a 82 přírodních památek. Příklady:

PP Čertova kazatelna - okres Plzeň - město

Skalky arkóz a slepenců z období karbonu se nacházejí nedaleko Radčic u řeky Mže. Byly vymodelovány selektivním zvětráváním a vodní erozí. Jemnější materiál se vydrolil a vytvořily se tu četné geomorfologické útvary, jako jsou skalní oka, zemní pyramidy, kulisy, římsy, mosty, pokličky nebo voštiny.

PR Diana - okres Tachov

Chráněn je starý bukový prales se stromy dosahujícími stáří přes 260 let. Žije tu i bobr evropský.

PP Doubí - okres Plzeň - město

V této přírodní rezervaci je chráněn zbytek borové doubravy dosahující stáří dvě stě let. Žijí tu vzácné druhy hmyzu, které jsou vázané na staré listnaté porosty, jako je tesařík nebo páchník hnědý. Na jednom ze skalních výchozů se nachází zajímavý geomorfologický prvek, tzv. pupek. Je to pískovcová konkrece (zhuštění), která vystupuje ze skály.

PP Hořehledy - okres Plzeň - jih

Chráněn je zbytek lužního lesa a mokřadních olšin kolem přirozeného toku Mítovského potoka.

PP Hůrky - okres Plzeň - sever

Rašeliniště se vzácnou květenou vzniklé na pramenech suťové vody se středně vysokým obsahem minerálních látek.

NPR Chlumská stáň - okres Rokycany

Na pravém příkrém břehu Berounky rostou přirozené porosty suťového lesa s velkým zastoupením tisu červeného (*Taxus baccata*). Území je také významné výskytem mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*).

PR Kamenný rybník - okres Plzeň - město

V rezervaci na samém okraji Plzně je chráněno vrchovištní rašeliniště přecházející v rašelinný les a zbytek přirozené slatinné louky. Část plochy rezervace je překryta rašelinou.

PR Petrovka - okres Plzeň - město

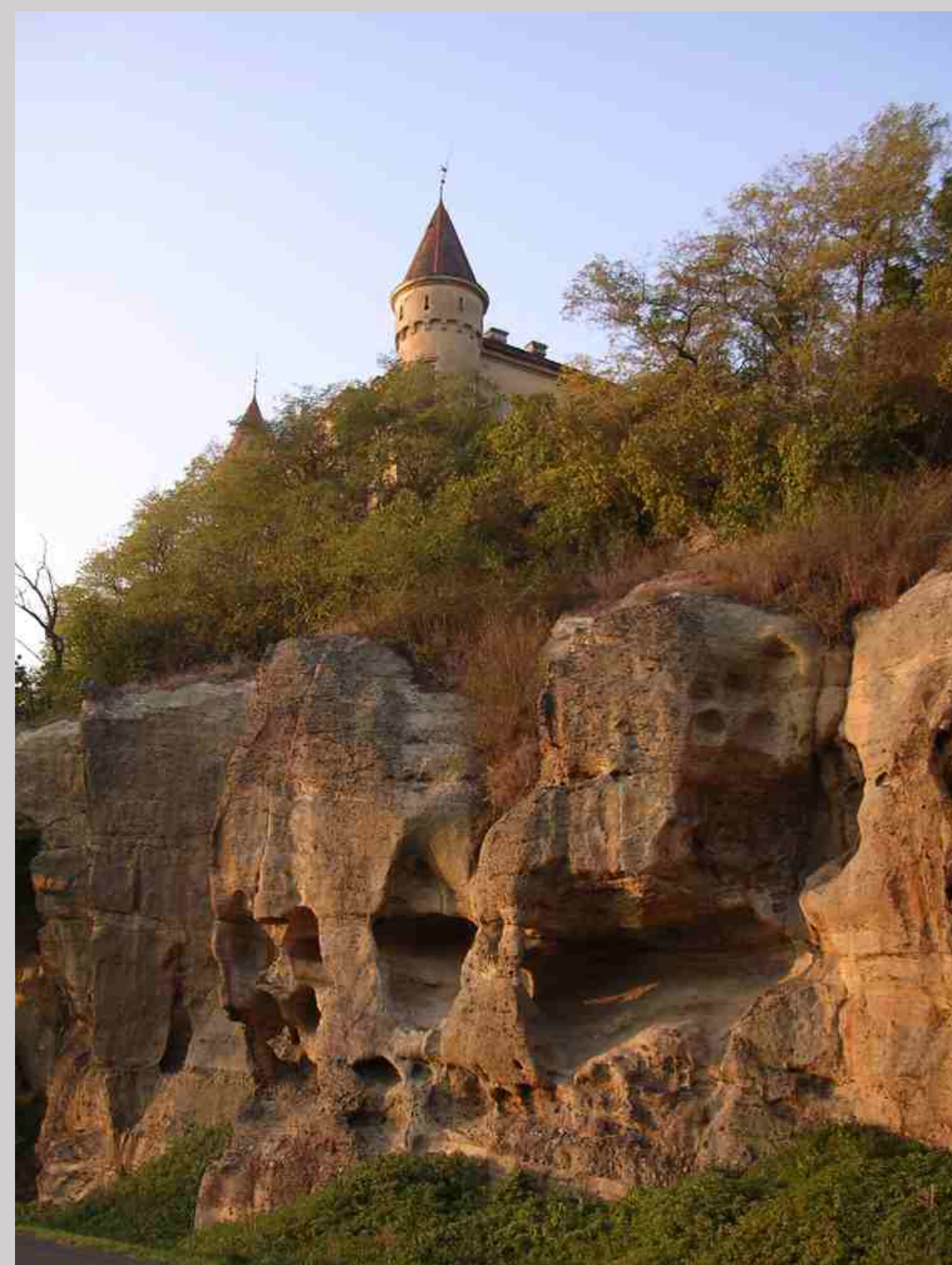
Součástí rezervace je přirozený bor, který slouží jako „zásobárna“ místního typu borovice lesní, rašeliniště a mokřadní louky s výskytem chráněných a ohrožených druhů.

PR Pleš - okres Domažlice

Chráněn je listnatý prales s bohatou květenou, tvořený suťovou javořinou a svahovými bučinami typickými pro Český les.

PP Stará Úhlava - okres Klatovy

Chráněné je slepé rameno řeky s vodní vegetací.

NATURA 2000

Evropsky významné lokality, ptačí oblasti.

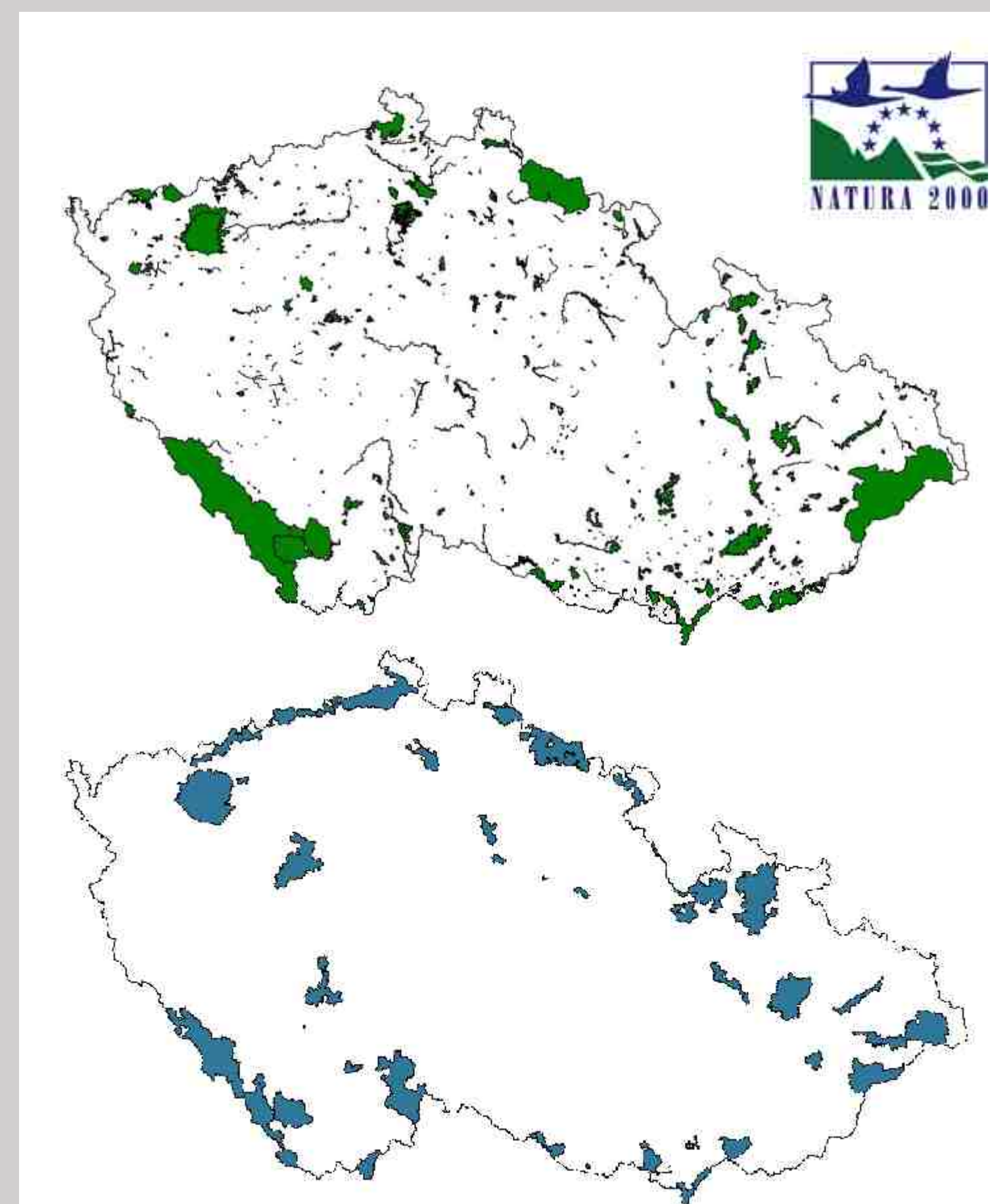

Natura 2000 je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast (endemické).

Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody:

- Směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“)
- Směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“)

Směrnice ve svých přílohách vyjmenovávají, pro které druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť mají být lokality soustavy Natura 2000 vymezeny. Požadavky obou směrnic byly začleněny do Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Podle směrnice o ptácích jsou vyhlášovány ptačí oblasti (PO) a podle směrnice o stanovištích evropsky významné lokality (EVL). Společně tvoří tyto dva typy lokalit soustavu Natura 2000.

Evropsky významné lokality (zeleně)
a Ptačí oblasti ČR (modře)
www.natura2000.cz

Cíle soustavy Natura 2000

- Ochrana biologické rozmanitosti prostřednictvím zachování nejhodnotnějších přírodních lokalit na území Evropské unie
- Ochrana nejvíce ohrožených druhů rostlin, živočichů a přírodních stanovišť v rámci Evropské unie
- Zachování, popř. zlepšení celkového stavu přírodních stanovišť a druhů rostlin a živočichů na území České republiky
- Sladění zájmů ochrany přírody s šetrným hospodařením v příslušných lokalitách
- Začlenění cenných přírodních lokalit v České republice do celoevropského přírodního dědictví

Co nám soustava Natura 2000 přináší?

- Soustava Natura 2000 by měla zajistit trvalou péči o nejhodnotnější území pro ochranu biologické rozmanitosti. Tato ochrana se zpravidla nebude vylučovat s šetrným hospodařením. Často se naopak jedná o území, kde se díky tradičnímu a citlivému hospodaření dochovala cenná společenstva nebo vzácný rostlinný či živočišný druh. Takový způsob hospodaření se stává důležitým nástrojem ochrany. V lokalitách soustavy Natura 2000 jsou tedy zakázány jen takové činnosti, které mají negativní vliv na výskyt předmětů ochrany.
- Příkladem péče o naturová území může být extenzivní pastva nebo kosení druhově bohatých luk, odstraňování náletových dřevin nebo invazních rostlin z území, zabránění odvodnění biotopu, citlivá těžba a podporování přirozené druhové skladby v lesích, odstranění migračních překážek ve vodních tocích, tvorba malých vodních ploch nebo narušování vegetačního krytu přejezdem vojenských vozidel.
- Zařazení území do soustavy Natura 2000 je možným předpokladem získání finančních prostředků ze státního rozpočtu, případně z některých fondů Evropské unie, na šetrné hospodaření, které zabezpečí uchování, případně obnovu chráněných fenoménů.
- Území zařazená do soustavy Natura 2000 se mohou stát zajímavými pro rozvoj turistického ruchu šetrného k životnímu prostředí.
- Mnoho vyhlášených lokalit překrývá stávající chráněná území, jejichž režim se nemění.
- Veškeré plány a investiční záměry musí být předmětem hodnocení z hlediska jejich vlivů na chráněné druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť.

EVL Hradiště, PO Doupovské hory - chráněna jsou nelesní společenstva luk, mokřadů a vodních toků a přirozené listnaté lesy.

EVL Maňovický rybník - rozkvetlé plaviny štítnaté.

Tetřev hlušec - Tetrao urogallus - kriticky ohrožený druh.

